

Antibiotica en urineweginfecties: Do's and Don'ts

Geert Paes, DVM, dip ecvim-ca

1

Bacteriële urineweginfecties

- Een van de belangrijkste redenen voor AB gebruik bij honden en katten
- (foutief) AB gebruik

Kan bijdragen tot resistentie

Resistente bacteriën en resistentiegenen → dieren, mensen en het milieu

2

Resistente bacteriën

- Zijn multiresistente bacteriën virulenter dan niet-resistente bacteriën?
  - Nee
  - ↑ sterfte en morbiditeit als gevolg van vertraging van de behandeling

3

Bacteriële resistentie in het urinewegstelsel

PAPER | Open Access | CC BY

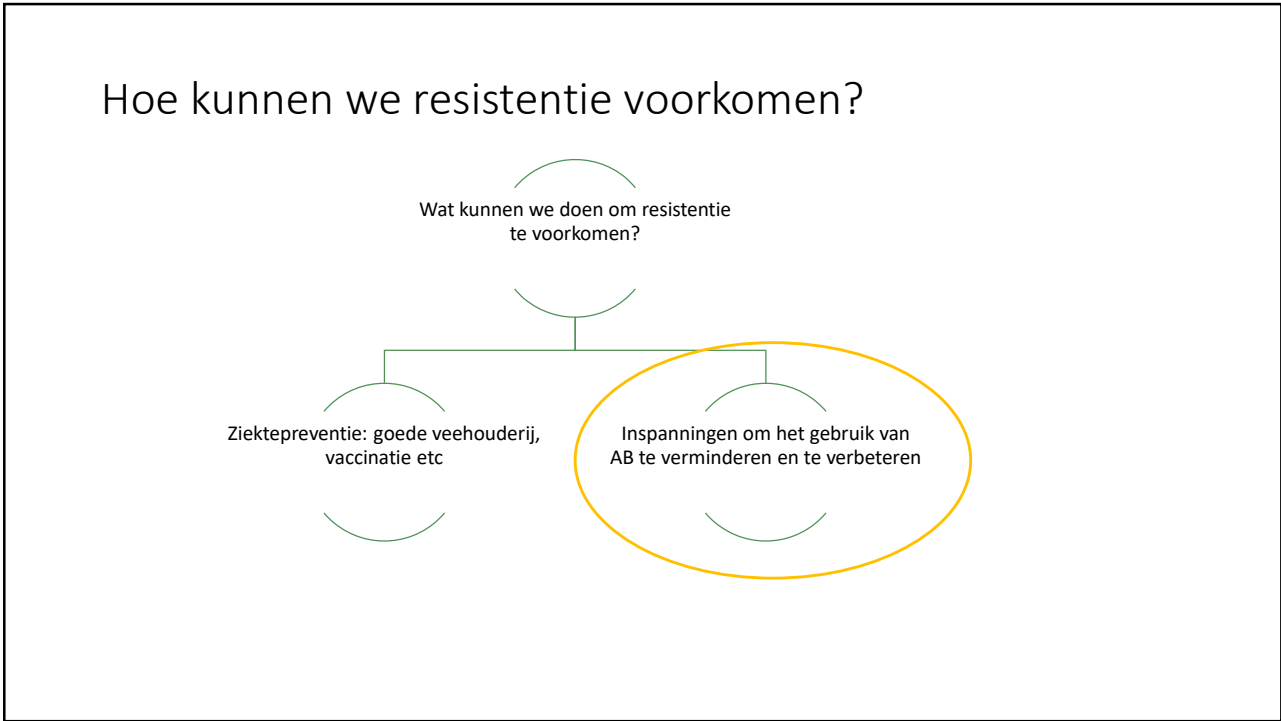
Results of urinary bacterial cultures and antibiotic susceptibility testing of dogs and cats in the UK

J. D. Fonseca, D. E. Mavrides, P. A. Graham, T. D. McHugh

- Studie in Spanje (n=771 C&S resultaten tussen 2010-2017)
  - Aanwezigheid MDR-organismen in 2010: 2,6% → in 2017: 8,5%
  - E.coli meest voorkomende bacterie
  - Enterobacteriaceae-resistentie: significante toename resistentie tussen 2010 (5,2%) en 2017 (35.6%)
- Studie in het Verenigd Koninkrijk (n= 808 C&S)
  - E. coli meest voorkomende bacterie, gevolgd door Proteus mirabilis en Enterococcus spp.
  - 1/3 van E.coli: resistent tegen ampicilline; 20% resistent tegen Amoxi-Clav
  - Resistentie veel lager voor Enterococcus spp en Proteus mirabilis
  - Resistentie tegen TMS <13% behalve voor P. mirabilis (19.4%)

Regionale verschillen doen zich waarschijnlijk voor!

4

5

Aanbevelingen op basis van beschikbare gegevens uit DGK en humane geneeskunde + deskundig advies, rekening houdend met principes van infectieziekten, AB-therapie, AB-resistentie, farmacologie en interne geneeskunde.

AB EN URINE- WEG- INFECTIES

2011

Research Article
Antimicrobial Use Guidelines for Treatment of Urinary Tract Disease in Dogs and Cats: Antimicrobial Guidelines Working Group of the International Society for Companion Animal Infectious Diseases

Herzien in 2019

The Veterinary Journal 247 (2019) 8–25

Contents lists available at ScienceDirect

The Veterinary Journal

journal homepage: www.elsevier.com/locate/tvjl

International Society for Companion Animal Infectious Diseases (ISCAID) guidelines for the diagnosis and management of bacterial urinary tract infections in dogs and cats

Ze moeten worden beschouwd als de basis van besluitvorming, zich realiserend dat in sommige gevallen verschillende of aanvullende behandelingen aangewezen zijn.

6

Sporadische bacteriële cystitis

Sporadische (< 3 keer in 12 maanden) bacteriële infectie van de urineblaas + lagere urinewegklachten

Een predisponerende comorbiditeit (CKD, hyperT4, DM..) = aanwezig bij 75-87% van de katten met een urineweginfectie of subklinische bacteriurie

- = Eenvoudige, ongecompliceerde urineweginfectie
- Vaak bij vrouwelijke honden
- Minder vaak bij mannelijke intacte honden → overweeg prostatitis
- Minder vaak bij katten → idiopathische cystitis en urolithiasis vaker!!
- Diagnose
  - Klinische klachten
  - Voer ALTIJD dipstick/sediment uit
  - Aërobe cultuur
    - Cystocentese (GEEN vrije vangst voor cultuur)
    - ALTIJD bij katten, idealiter ook bij honden
    - Bewaar urine in koelkast + cultuur binnen 24 uur
    - ALTIJD kwantitatieve cultuur → hoeveelheid significant?
      - Cystocentese: aanwezigheid van bacteriën (met name $\geq 10^3$ (CFU) / ml)
      - Katheter/(vrije vangst): $\geq 10^4$ CFU/ml bij mannen en $\geq 10^5$ bij vrouwen

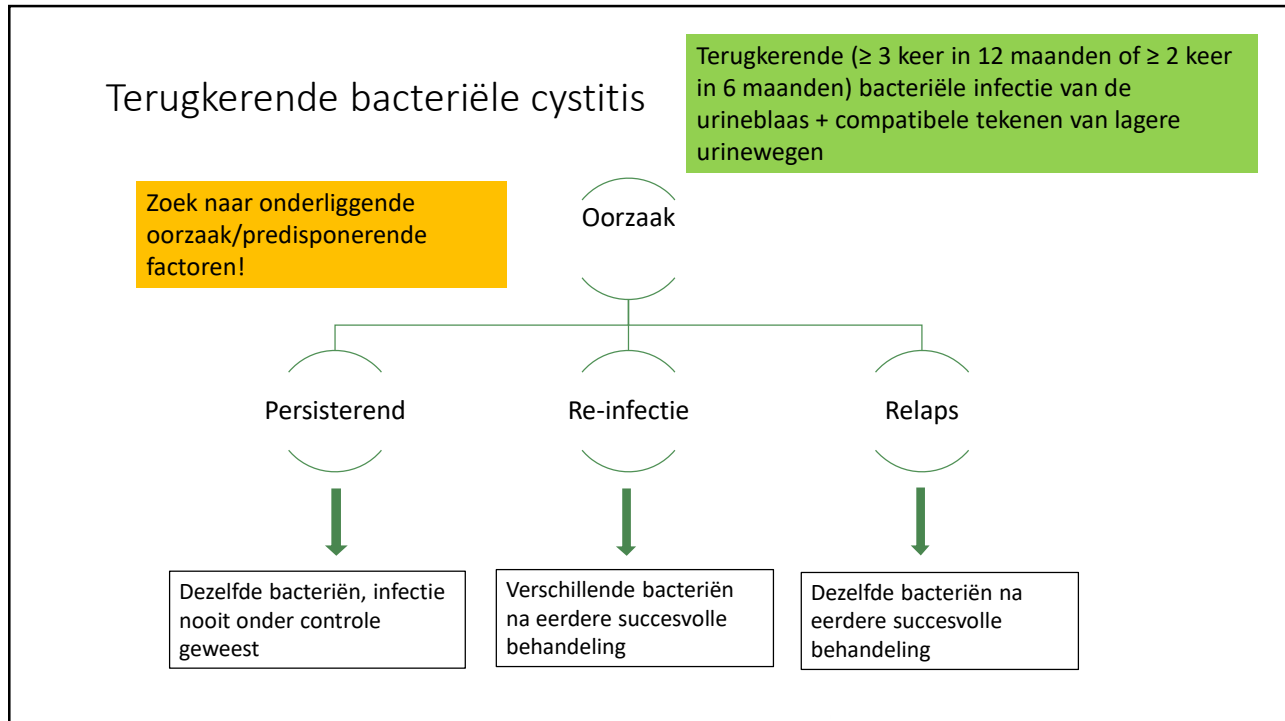
7

Sporadische bacteriële cystitis

- Behandeling
  - Klinische klachten = gevolg van ontsteking → in humane geneeskunde: analgetica kunnen even effectief zijn als AB in ongecompliceerde gevallen
  - Overweeg trial met NSAID's 2-4 dagen vóór AB
  - Bij katten: WACHT ALTIJD op C&S
  - Goede eerstelijns AB: amoxicilline (of amoxi-clav) of TMS
    - Pas indien nodig aan obv C&S; geen verandering nodig als klinische respons!
    - Behandelingsduur (??) 3-5 dagen = waarschijnlijk voldoende
  - Nitrofurantoïne, fluoroquinolonen en 3e generatie cefalo's ALLEEN als amoxicilline (clavulaanzuur) en TMS niet geschikt zijn op basis van C&S
  - Klinische klachten verdwenen: niet nodig om UA of cultuur te herhalen

Geen verbetering na 48u → verdere diagnostiek: UTI aanwezig? Complicerende factoren?

8

9

Terugkerende bacteriële cystitis

UTI bij een oudere NIET-gecastreerde reu => gelijktijdige prostatitis

- Bevestig UWI met cultuur
- Onderliggende oorzaken
  - Anatomische afwijkingen (aangeboren afwijkingen, urolithiasis, vreemd materiaal, prostatitis, neoplasië, ...)
  - Functionele afwijkingen (neurologische ziekte, immuunsuppressie, ...)

Verdere diagnostiek: CBC, biochemie, beeldvorming, rectaal onderzoek, vulva-onderzoek, echo abdomen, contrast XR, cystoscopie enz

1A RIGHT CES

10

Terugkerende bacteriële cystitis

Doel = klinische genezing.
Microbiologische genezing = wenselijk, maar niet altijd mogelijk met kortere kuren AB

• Behandeling

- Idealiter wachten op gevoeligheidsresultaten (kan al met NSAID worden behandeld) → ernstige klinische klachten: amoxicilline of TMS
- Onderliggende oorzaak behandelen
- Duur??
  - Re-infectie: 3-5 dagen
  - Relaps: langere duur. Hoe lang?? 2-4 weken
- Herhaal cultuur tijdens de behandeling??
  - 1 week na start behandeling
- Herhaling cultuur na de behandeling niet nodig als er geen klinische klachten meer zijn
- Als klachten aanhouden tijdens de behandeling of terugkeren na een succesvolle behandeling → start behandeling opnieuw + ZOEK NAAR DE ONDERLIGGENDE OORZAAK

In vitro gevoeligheidstestresultaten voorspellen de verwachte behandelingsrespons, maar garanderen deze niet

11

Terugkerende bacteriële cystitis

Doel = klinische genezing.
Microbiologische genezing = wenselijk, maar niet altijd mogelijk met kortere kuren AB

• Preventie

- Cranberry extract
  - 4 mg per 10 kg
  - NIET als geschiedenis van CaOx kristallen/urolithen
- Methenamine Hippurate (is urinair antisepticum)
  - 500 mg q 12h
  - Urine pH van < 6.5 nodig om effectief te zijn → evt vitC bij geven
- Behandeling met korte kuur (duur 3-5 dagen) AB, idealiter obv C&S om klinische klachten te stoppen → focus op klinische in plaats van microbiologische genezing

Geen bewijs dat het werkt!

12

Pyelonefritis

Infectie van het nierparenchym → gevolg van oplopende infectie of bacteriëmie

- Klinische klachten vaak vaag
- **Definitieve diagnose = moeilijk**
- Hoge morbiditeit → snel nierletsel
- Snelle diagnose + behandeling = belangrijk

Cystocentese of pyelocentese + bloedkweek bij KOORTS of bij immunosuppressie patiënten

Lepto uitsluiten in endemische gebieden!

- Positieve urinekweek + systemische afwijkingen (koorts, lethargie en/of polyurie/polydipsie (soms oligurie/anurie)
- Nierpijn
- Azotemie
- Cyindrurie
- Perifere neutrofilia met of zonder linksverschuiving
- Nierbekkenverwijding (echo) kan aanwezig zijn, maar is niet specifiek voor pyelonefritis

13

Pyelonefritis

- **Behandeling**
  - **START AB ONMIDDELLIJK**
  - In afwachting van C&S resultaten
    - Start AB met goed gram negatief spectrum
      - Fluoroquinolone of cefpodoxime
      - IV AB als lethargy, dehydratie, anorexia
        - Cefotaxime, ceftazidime, enroflox of marboflox
    - Pas de behandeling indien nodig aan op basis van gevoeligheidsresultaten
  - Als geen verbetering in systemisch afwijkingen, labo (inflammatoir leucogram, acute fase-eiwitten, azotemie) na 72 uur → andere diagnose overwegen
  - Duur behandeling: 10-14 dagen
  - Herhaal lichamelijk onderzoek, nierwaarden, UA en cultuur 1-2 weken na stoppen behandeling

14

Prostatitis

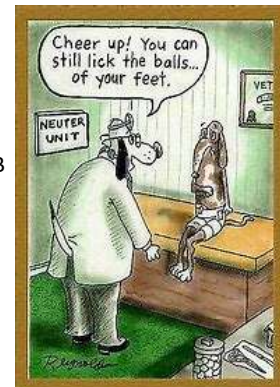
- Diagnose
  - Onderzoek naar onderliggende bacteriële prostatitis bij elke intacte reu met bacteriurie of bacteriële cystitis
    - Lichamelijk en rectaal onderzoek
    - CBC en biochemie
    - Echografie prostaat
    - Cytologie + aerobe bacteriecultuur op
      - Derde fractie van het ejaculaat
      - Urine verzameld door urethrale katheterisatie of prostaatmassage per rectum
      - Prostaatvloeistof (door FNA via echo) = aanbevolen (minder risico op besmetting)

15

Prostatitis

- Behandeling
  - **Prostaatabces:** chirurgische of echogeleide percutane drainage + behandeling chron prostatitis
  - AB obv C&S resultaten
    - In afwachting van resultaten: fluoroquinolone, (TMS)
    - **Acute prostatitis:** bloed prostaatbarrière = gebroken → in theorie alle AB obv C&S mogelijk, maar vermijd penicillines, cefalosporines, aminoglycosiden en tetracyclines
    - **Chronische prostatitis:** bloed prostaatbarrière = intact → ALTIJD AB die prostaat kunnen binnendringen (TMS, fluoroquinolones)
  - Duur
    - Acute prostatitis: 4 weken
    - Chronische prostatitis: 4-6 weken
  - CASTRATIE aanbevolen
  - Follow-up prostaatgrootte door palpatie/echo

16

Subklinische bacteriurie

Aanwezigheid van bacteriën in de urine zonder klinische klachten

- Humane geneeskunde
  - Vaak gedocumenteerd
  - Bacteriën missen virulentiefactoren om zich vast te hechten
  - Kan beschermend werken (concurrentie met pathologische bacteriën)
- DGK
  - Gezonde honden: 2,1-12%
  - Hogere percentages bij bepaalde aandoeningen (DM, HAC, hyperT4, CKD, acute hernia, chronische verlamming, ...)
  - Kat: 1-13%

Geen bewijs dat hogere bacteriële load het risico verhoogt op het ontwikkelen van klinische klachten + MDR-bacteriën hebben NIET meer kans om klinische klachten te veroorzaken

17

Subklinische bacteriurie

- Behandeling
  - Als er geen klinische klachten zijn → GEEN BEHANDELING
  - Eerder: pyurie aanwezig → behandeling
    - Herzene richtlijnen (2019): geen behandeling als er geen klinische klachten zijn
  - Overweeg behandeling wanneer risicofactoren voor opklimm infectie
    - Ernstig immuungecompromiteerd
    - Chronische nierziekte??
  - Patiënten die geen klinische klachten kunnen vertonen (bijv. dwarslaesie) → beslissen per geval (koorts, QOL ..)
  - Infectie met plaquevormende bacteriën (*Corynebact urealyticum*) of urease producerende bacteriën (*Stafylokok*) → overweeg behandeling

Behandel voor 3-5d zoals sporadische bacteriële cystitis

18

Urineweg katheters

- Steriele plaatsing = belangrijk
- Vermijd open systemen
- Houd zo kort mogelijk op zijn plaats + controleer regelmatig (besmetting,..)
- Preventieve AB NIET nodig
- Bacteriurie zonder klinische symptomen → geen cultuur of behandeling
- Cultuur (kathetertip/urine) na verwijdering NIET nodig, tenzij patiënt met een hoog risico
- Wanneer klinische klachten van UWI en/of pyurie/hematurie → cultuur
  - Cysto staal
  - OF vervang de urinekatheter → verwijder min 3-5 ml urine → neem staal voor cultuur
  - Cultuur + behandelen als sporadische bacteriële cystitis

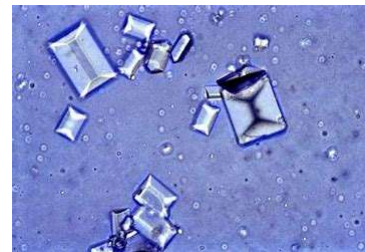
Grotere kans op succes als katheter niet meer op zijn plaats is

19

Medische oplossing van urolithen

- Bij honden zijn bijna alle struviet-urolithen geïnduceerd door infecties (*S. pseudointermedius* of *Proteus mirabilis*)
- Diagnose
  - Cultuur aanbevolen bij ALLE honden met urolithen
  - Al urinekweek - → cultuur urolith indien mogelijk

Katten: de meeste urolithen zijn steriel

20

Behandeling van infectie-geassocieerde urolithen

- Klinische klachten van cystitis aanwezig → AB obv C& S-resultaten – 7 d
  - Als geen C&S resultaten: behandel als sporadische bacteriële cystitis
- Geen klinische klachten, maar cultuur is + voor ureaseproducerende bact (Staph, Proteus) → behandel met AB obv C&S
  - Duur??
  - Waarschijnlijk NIET nodig om te behandelen gedurende hele duur nodig voor oplossing van stenen
- Geen klinische klachten en cultuur + voor niet urease prod bact (f.e. E.Coli)
  - Geen AB nodig (zelfde als voor subclin bacteriurie)
- Als de oplossing van de stenen niet vordert → herhaal C&S → urease prod bact → start AB opnieuw

21

Behandeling van niet-infectie-geassocieerde urolithen

- Klinische klachten van cystitis aanwezig
  - Behandel met AB, 7d
- Geen klinische klachten en cultuur is +
  - Geen AB nodig (hetzelfde als voor subklinische bacteriurie)

22

Vragen??

Ga naar het online forum of stuur naar geert.paes@onlinevettraining.be

23

References

- Frey E. The role of companion animal veterinarians in one-health efforts to combat antimicrobial resistance. *J Am Vet Med Assoc*;253(11):1396-1404
- Weese JS et al. ACVIM consensus on Therapeutic Antimicrobial Use in Animals and Antimicrobial Resistance. *JVIM* 2015;29:487-498
- Ramos PJ et al. Canine urinary culture and susceptibility patterns over an 8-year period: increasing antimicrobial and multidrug resistance. *J Small Anim Pract* 2021;62(4):279-285
- Weese JS et al. Antimicrobial Use Guidelines for Treatment of Urinary Tract Disease in Dogs and Cats: Antimicrobial Guidelines Working Group of the International Society for Companion Animal Infectious Diseases. *Vet Med International* 2011
- Clare S et al. Short- and long-term cure rates of short-duration trimethoprim-sulfamethoxazole treatment in female dogs with uncomplicated bacterial cystitis. *JVIM* 2014;28:818-26

24